

Wapenafbeeldingen in het Album Amicorum van Hendrik van Wittenhorst, 1568 e.v. jaren

Anton C. Zeven, Wassenaar anton.zeven@hetnet.nl

Bron: Jolles, J.A. 1936. Album Amicorum van Hendrik van Wittenhorst, student te Leuven (1568 e.v. jaren). Bijdr. Meded. Gelre 39: 335-340. Deze publicatie moet nog aan ‘Van den Borne’ toegevoegd worden.

In 1936 bevond zich dit AA bij een particulier in Duitsland. Indien het nog bestaat, waar bevindt het zich nu?

Album Amicorum

In een Duitse particuliere collectie bevond zich in 1936 het *Liber Amicorum / de / Henri Wittenhorst / étudiant / à l'Université de Louvain / suivi d'un journal de famille p. 107 / avec les armoiries des huit quartiers de son fils, Jean de Wittenhorst*. Het is het Album Amicorum van Hendrik van Wittenhorst, dat hij in 1568 begon. Hendrik ging toen naar Leuven om daar te studeren. Zoals het toentertijd gebruikelijk was, bezat hij, zoals zo vele van zijn mede-studenten, een album amicorum, waarin vooral mede-studenten, hoogleraren, verwanten, vrienden en soms vriendinnen meestal een scriptum zetten. Een scriptum kon variëren van alleen de naam al of niet vergezeld van een korte of langere tekst. Sommigen beperkten zich tot een spreuk of een kort of lang gedicht. Op sommige bladzijden komen scripta van meerdere

personen voor. Maar er zijn ook vrienden die meerdere bladzijden vullen. De meeste gebruikte talen waren latijn, Frans en Nederlands. Verder ook teksten in het Duits, Hebreeuws en Grieks. Sommigen vulden hun scriptum aan met een afbeelding van hun familiewapen, anderen beperkten zich tot een wapen en naam. Daarnaast komen ook wapenafbeeldingen voor zonder persoonsaanduiding. Misschien duurde het tekenen van het wapen te lang en was de opdrachtgever vertrokken.

Noot. Tevens kan men andere tekeningen vinden, zoals van landschappen, personen (portretten) en kostuums.

Het is niet mijn bedoeling hier op de geschiedenis van het album amicorum in te gaan. Daartoe verwijs ik naar de literatuur en internet.

Het album amicorum van Hendrik Wittenhorst

Jolles (1936) heeft dit album amicorum in handen gehad en de inhoud ervan beschreven. Op blz 107 – 113 vinden wij het *journal de famille*, d.i. dagboek van de familie of gedateerde familiegegevens. Een voorbeeld van een spreuk is ‘*ri[e]n sans dieu*’ [niets zonder God], die door Christina de Wyhe werd opgeschreven. Mijn interesse gaat echter uit naar de beschrijving van de wapens. Helaas is alleen een zwart-wit foto van de wapen van de album-eigenaar in het artikel opgenomen. Verder beperkte de schrijver zich tot wapenbeschrijvingen. Misschien dat het publiceren van foto's van alle wapens niet mogelijk was.

“Wapenteekeningen” en -beschrijvingen

Op blz 114/115 vinden wij het wapen van Hendrik, dat omgeven wordt door wapens van zijn acht overgrootouders. Jolles schrijft ‘*de weinige wapenteekeningen zijn ruw gedaan en slordig gekleurd.*’

De bovenste rij toont de wapens van Wyttenhorst, van Weze, Maschereel, de Cock van Opynen, en de onderste van Hysveldt, van Dodenwerd, Oy en van Doornberch genant ---. Indien dit acht overgrootouders zijn, dan zou de bovenste rij van de kwartierstaat er als volgt kunnen uitzien

8	9	10	11	12	13	14	15
Wittenhorst	Massereel	Wees	Cock van Opijnen	Hysveldt	Oy	Dodenwerd (Doorwerth)	Doornberch genant ---
4		5			6		7
Wittenhorst		vWees			vHisfeldt		Doorwerth
	2				3		
	Wittenhorst				van Hisfeldt		
		1					
		Hendrik van Wittenhorst (eig. AA)					

Zie boven. **van Wittenhorst**: in goud twee rode dwarsbalken. Helmteken: twee gouden struisveren, elk beladen met de dwarsbalken van het schild. (Flokstra, 2005).

De volgende wapens werden meestal ontleend aan AA Van Haeften (zie www.antonzeven.nl).

Maschereel: geschaakt van goud en blauw; op de gekroonde helm een mansborstbeeld, gekleed van het schild, met breedgerande hoed waaraan kwasten). geschaakt. De schakering is in 10 rijen van elk acht vakken.

(bron HA)

Bibliotheek Arnhem kluis 799
f24v (detail).
Theodor[us] à Weeze, Ao 1608.

in zilver een groene dwarsbalk.
Schilddekking: een wrong
waarop een zwarte zittende
hond met gouden geringde
halsband.

van Wees: in zilver een groene dwarsbalk.

de Cock van Opijnen: in rood blauw gevaird; een schildhoofd: goud met een uit de snijlijn komende blauwgenagelde en –getongde rode leeuw

?

van Hysveldt/Hisveldt

van Oy : in zilver drie goudgeknopte rode rozen (2-1).

van Dodenwerd (=Doorwerth): in rood drie gouden ringen (2-1).

?

van Doornberch) genant ?van Doornenburg?

In het Album amicorum komt naast de bovenvermelde wapens slechts één andere wapenafbeelding voor. Deze vinden we op blz 30 en is van Maschereel, een naam die ook als Massereel wordt gespeld, en waarvan het wapen al is opgenomen (zie boven).

Von Leeradt : in zilver een zwarte, goud gekroonde, getongde en genageld omgewende leeuw.
ACZ: misschien is de leeuw uit hoffelijkheid omgewend.

Von Wylich: in zilver een keper, vergezeld in de schildvoet van een ring, alles rood

Ontvriend?

blz 80 Wat hier stond is uitgeveegd. Misschien stond hier iets dat later Hendrik van Wittenhorst niet welgevallig was. Een mogelijke ontvriending.

Gedichtjes

Tot slot nog twee gedichtjes. De eerste luidt
*Henrick von Bronchorst Byn ick genant
int lant van eten undt drincken byn ick woll bekant
nu tou eten undt drincken nit tou vergeten
Anno 1624 dem 27. May &c.*

Ik denk dat de laatste zin betekent dat hij, ondanks het eten en drinken, zijn naamgenoot Hendrik niet zal vergeten. Misschien was hij de vader van Wilhelmina van Bronckhorst, die getrouwd was met Willem Vincent van Wittenhorst. Aangezien Hendrik's Album in 1568 begint, moet hij in 1624, dat is het jaar waarin Henrick van Bronckhorst zijn kreupelrijm opschreef Hendrik van Wittenhorst ca 70 jaar geweest zijn. Aan het eind van het Album bevindt zich nog een *afschrift* van een door Hendrik geschreven brief, gedateerd 31 januari 1634.

Een tweede gedichtje luidt:

<i>Der eyn pferdt hatt dasz hinckt</i>	de een heeft een paard dat hinkt
<i>Und eyn weib der dem athem stinckt</i>	en een vrouw, waarvan de adem stinkt
<i>Und eyn hausz ohn dach</i>	en een huis zonder dak
<i>Der hatt selten gut gemacht.</i>	Die heeft het zelden goed gedaan

Bronnen

Flokstra, M. 2005. *Kastelen in het land van Kessel*. Venray. 407p.
Jolles, J.A. 1936. *Album Amicorum van Hendrik van Wittenhorst, student te Leuven (1568 e.v. jaren)*. Bijdr. Meded. Gelre 39: 335-340. Deze publicatie staat niet in 'Van den Borne'.
Thomassen, K. 1990. *Album amicorum, vijf eeuwen vriendschap op papier gezet*. 184p.
Thomassen, K. 2012. *Aan vrienden gewijd. Alba amicorum in de Koninklijke Bibliotheek*. Amersfoort.